

Formandens beretning for året 2011, afgivet i Vedersø d. 14. januar 2012

Af Søren Dosenrode

Kaj Munk ville have været rigtig glad i dag, hvis han havde levet, og han ville have haft et hyldestdigt til dronningen i Jyllandsposten. For han var royalist om en hals. Et 40 års regeringsjubilæum ville have glædet ham meget! Jeg vil dele beretningen op i 2 ½ dele: Selskabets aktiviteter, Kaj Munk Relaterede aktiviteter; og så vil jeg kort fortælle om et dokument, et aktstykke jeg faldt over i rigsarkivet..

Selskabets status & aktiviteter:

Hvordan har vi det så, som Selskab? Jeg tror vi trives, men ikke bedre end at det kunne blive endnu bedre.

Det tørre tal fortæller os, at vi er 117 medlemmer samt 5 abonnenter på Munkiana. Det er vel 10 stykker mere end sidste år, altså ca. 8% fremgang, så det skal vi være taknemmelige for, men vi må stadig prøve at nå det magiske tal 200; således at vi har et større økonomisk råderum til seminarer og Munkiana – ganske uafhængigt af andres forgodtbefindende. Så fortsat med at hverve medlemmer – der ligger Munkianaer ved udgangen, som I kan fordele, og glem ikke at gøre opmærksom på girokontonummeret, der også står der!

Med hensyn til økonomien går det fornuftigt, men lad jer ikke forblinde at de tal Jørgen fremligger om lidt. Vi har brug for en reserve så vi har til fremtidig udgivelse af Munkiana. I nutidskroner koster en udgivelse & forsendelse af et Munkiana omk. 8.000,- kr.

Dermed er vi kommet til Munkiana. Vi har udgivet 3 Munkiana i årets løb.

Nr. 46 var præget af Arne Munks død, og indeholdt mindeord af Jan Pedersen (Norge), Jens Kristian Lings (Fjalting), og Gerhardt Schönborn (Tyskland). Derudover var der Karsten Nissens artikel om hvad han, og bestyrelsen for Vedersø Præstegård, har af visioner og ideer. Præstegården var også motivet i Carl P. Behrens velskrevne artikel om Vedersø Præstegårds betydning for Munk. Den leder så, i øvrigt, over i en anden også spændende artikel, også fra Behrens om

martyrietanken i Kaj Munks sidste prædiken.

Nr 47 var et særnummer. Det var Vilhelm Topsøes skuespil 'Pastor Munk'. Jeg tror, ideen med at udgive det, var at vise, hvorledes Munk som person stadig inspirerer og provokerer samtidens digtere. Udgivelsen afstedkom 3 mindre begejstrede kommentarer eller mails, og to meget tilfredse.

Nr. 48, vores seneste udgave havde to kommentarer til Topsøes skuespil, og derudover Jens Kristian Lings anmeldelse af opsætningen af 'Ordet' i Bergen; Peter Øhrstrøms anmeldelse af Jon Høghs bog 'Fri må man være for at leve' en af slutreplikkerne fra Niels Ebbesen. Andrea Dosenrode fortalte i et bidrag om, hvad man kan komme ud for på Forskningscentret, og Svend Aage Nielsen bragte Arne Munks tale til den tyske ambassadør Ruge, i deres forsøg på forsoning.

Jeg vil også, kort, nævne vores Kaj Munk Seminar i august måned.

Ideen med et seminar er ikke ny. Jens Kristian Lings gennemførte i en årrække et seminar om året. Det tog bestyrelsen sig så modet til sidste år, og vi var noget usikre på hvordan det mon ville spænde af ... Nuvel, vi talte spareskillingerne, og blev enige om, at hvis vi ville blive 15-20 stykker så ville vi gennemføre det, også selvom selskabet så måtte dække underskuddet. Nuvel, vi var om lørdagen 51 deltagere, hvad der glædede mig meget. 25 deltagere var ikke medlemmer af Selskabet, så Munk drager stadig.

Hvad der også var herligt, var at oplægsholderne alle var medlemmer af selskabet: Ricardt Riis, Jens Kristian Lings, Peter Øhrstrøm, Anne Saarup Brinth, undertegnede. En herlig bonus var en rundvisning med Lisbeth Lunde Lauritsen, for vi havde valgt at benytte Præstegården.

Så vi er ikke blevet helt afskrækket, og håber på at gennemføre et seminar igen om 1½ år. Vi kan jo sludre om tema og sted senere på dagsordenen. Så meget om selskabet; men der er jo sket andre Kaj Munk relaterede ting i årets løb.

Kaj Munk hændelser ... noget om Munk:

På Kaj Munkfronten er der sket en del i året der gik.

- Indvielsen af Vedersø Præstegård

- Arne Munks død
- Udgivelse af en bog om Kaj Munks dramatik
- KMF fortsætter
- Ordet i Vedersø og i Bergen

I juni Indviedes Vedersø Præstegård under navnet 'Den selvejende institution Kaj Munks Præstegård i Vedersø'. Det har været en heltigennem beskiddet proces, både i København og lokalt. Men nu er præstegården sikret, så godt som det nu kan lade sig gøre i et demokrati, hvor flertallet bestemmer, hvem der skal forgyldes, og hvem, der går tomhændet hjem.

Det er mit indtryk, at bestyrelsen for 'Den Selvejende Institution', eller i vært fald den største del af dem, er oprigtigt interesseret i at værne om Kaj Munks minde og sprede kendskabet til ham. Og jeg har stor tiltro til Karsten Nissens evner til at gøre præstegården til et smukt minde, og til hans egen integritet. Hans tale her, sidste år, var positiv og konstruktiv. Dertil kommer, at man har ansat en meget entusiastisk daglig leder for præstegården, Lisbeth Lunde Lauritsen, så lad os være optimister og støtte også den del af arbejdet med sikring af Kaj Munks minde.

Lidt senere, kører vi så ud til præstegården, og der kan vi så ved selvsyn se, hvordan det går!

Forbundet med præstegårdssagen er jo også Arne Munk, der døde i april. Der har været bragt flere kronikker og erindringer om Arne både i Munkiana og i de fleste store aviser, så jeg vil ikke holde en mindetale. Men jeg vil med taknemmelighed erindre hans hjælp og støtte, fra det første øjeblik jeg fremlagde min ide om et Kaj Munk Forskningscenter. Ikke alle hans søskende var lige så begejstret, så hans støtte var uvurderlig. Og Arne deltog ved flere lejligheder i Centrets aktiviteter, hvad vi alle værdsatte.

Arne Munk brugte en stor del af sit liv på at forsvare og værne om sin fars minde, så det ville have glædet ham at se Mark Auchets og Anker Gemzøes nyeste bog, med titlen: 'Kaj Munks dramatik i teaterhistorisk optik'.

Udgangspunktet er, at Kaj Munks ideologiske placering har tiltrukket sig overdreven opmærksomhed på bekostning af hans litterære forfatterskab. I bogen fokuserer de på Munk som dramatiker og revurderer den gængse opfattelse af hans indsats. Munks 'teatraliske forbilleder',

Shakespeare, Schiller og Oehlenschläger, blev på mange måder brugt mod traditionen, og Kaj Munks inspirationskilder var flere og mere sammensatte end hidtil antaget. Dramatikeren Munk var således ikke ude af trit med sin tid, ikke en håbløs anakronisme. Tværtimod var han overraskende moderne, skriver de.

Helt tæt på Jørgens, Peters og min egen hverdag er Forskningscentret. Og nu er det så jeg kommer i tvivl, om vi sidste år allerede kunne fortælle, at driften var sikret fra januar 2012 og tre år frem? I vært fald er den det, og det glæder mig naturligvis meget, at vi har fået yderligere 3 mio. kr.

Kaj Munks drama 'Ordet' er med rette på kulturministeriets kanon. Dets tyngde, dets evne til at gribe folk blev bevist da borgerforeningen her i Vedersø opsatte stykket i forbindelse med præstegårdens indvielse, og det med stor succes. Det, at man kan inddrage hele området; bygningerne, naturen, landskabet er noget helt specielt, noget unikt. Og så blev det skrevet her! Opførelsen var en succes!

Næsten det modsatte 'set up' kunne man opleve på Den Nasjonale Scene i Bergen, hvor Ordet var sat op, og endda på nynorsk. Jeg har set flere opsætninger, men denne her var fremragende. I et sort værelse, med en minimalistisk scene midt på gulvet, oplevede man dramaet helt tæt på. En af de ting, jeg holdt specielt meget af ved denne opsætning, var at instruktøren tog 'de missionske' lidt mere alvorligt end man ofte ser det. De blev de Grundtvigske jævnbrydige og det klædte stykket. Dertil kom, at man ikke begyndte at usynliggøre miraklet til sidst; nej Inger genopstår! Det var en stor oplevelse!

Så der sker noget. Kaj Munk bliver ikke glemt. Men vi har stadig som opgave at få nye generationer til at kende ham! Derfor er vi Selskab! Og derfor er det så godt, når Selskabets medlemmer turer land og rige, og holder foredrag om Kaj Munk, som fx Behrens gjorde det her i Vedersø i går aftes.

...
[Fra forskningen]

Egentligt passer det ikke ind i en formandsberetning, men der er noget jeg gerne vil dele med jer.

Jeg er netop i gang med at redigere en bog om Kaj Munks teologi. I den forbindelse har jeg

skrevet et bidrag om Kaj Munk og Staten. Hvordan 'hånderede' centraladministrationen og regeringen Kaj Munk under besættelsen? Lad det være forudskikket, at Kaj Munk ikke altid var den letteste embedsmand at have med at gøre!

Der var to centrale ministre og ministerier. Udenrigsministeriet, der varetog forholdet til Tyskland, med Erik Scavenius som minister. Og så Kirkeministeriet, med den samarbejdsskeptiske, konservative Fibiger som minister.

Jeg fandt et længere aktstykke i rigsarkivet. Det er skrevet 12. Februar 1941

[gennemgang af aktstykket]

...

Jeg er ved at være færdig med min beretning.

Men, men, men.

Jørgen har det sidste år været både sekretær og kasserer; han har organiseret seminaret og også denne generalforsamling.

Jørgen; du gør et stort arbejde for selskabet – stille og diskret. Som bestyrelse er vi dig meget taknemmelig for din store indsats – tusind tak for den!

Nuvel, Tak for jeres opmærksomhed

Referat af generalforsamling i Kaj Munk Selskabet

Af Jørgen Albretsen

Vedersø Kulturcenter lørdag den 14. januar 2012
kl. 13.15

I alt 24 var tilmeldt.

Fra bestyrelsen var til stede: Søren Dosenrode, Jørgen Albretsen, Anna Saarup Brinth og Ricardt Riis. Afbud fra Peter Øhrstrøm.

Dagsorden ifølge vedtægternes §11.

a) Valg af dirigent, referent og stemmetællere.

Søren Dosenrode bød velkommen og foreslog på bestyrelsens vegne Jens Kristian Lings som dirigent.

Lings blev valgt og kunne konstatere, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt.

Som referent blev Jørgen Albretsen valgt.

Som stemmetællere blev Bodil Nielsen og Hanne Munk valgt.

b) Formanden aflægger beretning om Selskabets virke i det forløbne år.

Søren Dosenrode fremlagde beretningen, som er trykt i dette Munkiana.

Efter beretningen blev der åbnet for spørgsmål. Der var ikke direkte spørgsmål til beretningen men snarere kommentarer af generel betydning for selskabet og Kaj Munks minde:

- Svend Aage Nielsen kommenterede afsnittet i beretningen om Kirke- og Udenrigsministeriets interne diskussioner af Munks aktiviteter under krigen med Munks "jeg har ikke aflagt ed til Kirkeministeren" i betydningen, at han kun havde aflagt "ed" til Vorherre. I den forbindelse bemærkede Svend Aage Nielsen, at fra hans plads i salen på Kulturcentret med udsigten til bl.a. de to træer ved Kaj Munks grav dannede disse to træers stammer bogstaverne "I" for Jesus og "S" for Salvator.
- Carl P. Behrens syntes, der i 2014 burde udarbejdes et mindeskrift til forståelse af begrebet martyriet i anledning af 100 års dagen for mordet på Kaj Munk.
- Jan Pedersen supplerede Søren Dosenrodes indtryk af opsætningen af *Ordet* i Bergen. Kaj Munk er i Norge en meget mere integreret del af debatten end i Danmark – man taler "bare" om Kaj Munk og alle kender til ham og er helt

indforstået med hans betydning for dramatik og samfundsdebat.

- Lisbeth Lunde Lauridsen mindede i den forbindelse om, at Kaj Munk blev citeret i Facebook-grupper efter terrorangrebene med eksplosionen i Oslo og massakren på Utoya 22. juli 2011.
- Jens Kristian Lings supplerede afsnittet om Præstegården med at understrege, at Lisbeth Lunde Lauridsen er det "fund" for Præstegården!

c) Kassereren forelægger det reviderede regnskab til godkendelse.

Jørgen Albretsen fremlagde det reviderede regnskab, som efter besvarelse af en enkelt opklarende kommentar blev godkendt.

d) Valg af formand: den nuværende formand genopstiller.

Søren Dosenrode blev genvalgt som formand uden modkandidater.

e) Valg af 2 bestyrelsesmedlemmer og 2 suppleanter.

Bestyrelsesmedlemmer: Anna Saarp Brinth og Ricardt Riis er på valg og bestyrelsen foreslår genvalg. Begge blev genvalgt.

Suppleanter: Bestyrelsen foreslår genvalg af Carl P. Behrens som første suppleant og Kjeld Roger Henriksen som anden suppleant. Begge blev genvalgt.

f) Valg af revisor og revisorsuppleant: Bestyrelsen foreslår genvalg af Per Mikkelsen og Jørgen D. Grønæk.

Begge blev genvalgt.

g) Fastlæggelse af kontingent: Bestyrelsen foreslår, at kontingentet fortsat er 150,- kr. Vedtaget.

h) Behandling af indkomne forslag.

Der var ikke indkommet nogen forslag.

i) Forslag til aktiviteter.

- Carl P. Behrens foreslog, at relevante personer kontakter komponisten Gunnar Møller Pedersen for at diskutere muligheden af, at få ham til at komponere et form for symfonisk musik ud fra teksten til "Den blaa Anemone". En sådan musik kunne bruges i Præstegården i udstillingen, hvor man i et af rummene i Præstegården i ro og mag kan lytte til musikken i f.eks. et kvarter samtidig

med at man igennem udstillingen i rummet kan leve sig ind i Munks univers. Gunnar Møller Pedersen er kendt for musikken til mange af Niels Malmros' film samt til Jørgen Leths dokumentarfilm *En forårsdag i helvede*.

- Svend Aage Nielsen foreslog, at Vedersø Klits historie med fordel kan beskrives som en facet af Kaj Munks live og gerning i Vedersø. Desuden kunne verdens længste (ca. 6.000 km) skilte cykelrute "Nordsøcykelruten", som løber igennem Vedersø Klit, sammenkædes med Kaj Munks *Hyldest til den danske Cykle (Nationaltidende 24. november 1940)*, særligt i 2012, da cykelløbet Giro d'Italia i år har lagt tre etaper i Danmark, hvor etappen 6. maj passerer igennem Vedersø Klit. Her kunne reklame for Kaj Munk sikkert have en effekt.

- Jens Kristian Lings afsluttende dette punkt i) med en mere principiel debat om punktets plads i dagsordenen. Han mente, at i) "Forslag til aktiviteter" er et "fremmedlegeme" set i forhold til vedtægterne, hvor punktet ikke er med som et af de punkter, der nævnes i dagsordenen for generalforsamlingen. Det blev til en længere debat, om ordet "skal" i sætningen "Dagsordenen skal indeholde følgende punkter" i vedtægternes §11 (se <http://munkiana.dk/inc/pdf/Vedtægter.pdf>). Enten

- at "skal" betyder, at der er mulighed for at tilføje yderligere punkter, blot at de i vedtægterne nævnte punkter er med, eller

- at "skal" betyder, at der ikke kan være andre punkter i dagsordenen for generalforsamlingen.

Det blev besluttet at flytte "Forslag til aktiviteter" ind under punktet "Eventuelt".

j) Eventuelt.
Ingenting.

Herefter sluttede generalforsamlingen. Der var nu samkørsel til Præstegården, hvor Lisbeth Lunde Lauridsen viste rundt. Dagen sluttede med, at Anna Saarp Brinth læste *Den Sommer og den Sø* i foredragssalen med netop udsigten til Aabjerg Sø i solnedgangen som baggrund.

Bestyrelsen holdt et kort konstituerende møde. Genvalg af Peter Øhrstrøm som næstformand og Jørgen Albretsen som kasserer. Bestyrelsen vil på et møde i maj starte detailplanlægningen af seminaret i august 2013.